

Правилното или доброто

(Есе)

Обичам да споделям с приятелки или вкъщи как е преминал денят ми, или какво мисля да направя в бъдеще. Приятно ми е, когато получа одобрение : „ Постъпила си правилно!“ или : „Това, което си решила да направиш е добро“. В този случай думите „правилно“ и „добро“ изразяват положително отношение и могат да се възприемат, че имат едно и също значение. Правилното и доброто не са ли синоними? Доброто не е ли винаги и правилно? Правилното не е ли винаги и добро? Ако трябва да направя избор между доброто и правилното – кое да избира?‘

Тези въпроси ми идват първо на ум, когато разсъждавам по темата „Правилното или доброто“. За да им отговоря, отварям тълковния речник на българския език и откривам, че „добро“ означава „нещо, което е хубаво, което е в полза на хората“, а „правилно“ е онова, което е „в съответствие с правило“.

Правилното трябва да е съобразено с правилата, реда и законите и може да е различно в различните времена, докато за доброто няма правила, то се случва естествено и никога не се променя. Правилата могат да бъдат писани и неписани.

В часовете по литература учихме за българския фолклор, за общочовешките и вечни ценности в народните умотворения като добро и зло, красиво и грозно, мъдро и глупаво, справедливо и несправедливо. Те са неписани правила, които насочват хората към правилното в живота и са в основата на техните постъпки и отношения. По този начин доброто и правилното отново имат еднакво значение, защото повечето правила са създадени на основата на доброто.

Да помагаш друг на човек в нужда обаче, винаги е било и ще бъде добро, независимо от времето и дали среща одобрението на другите. Серафим от едноименния разказ на Йордан Йовков дава спестените си за ново палто пари на една непозната жена - Павлина, за да заведе мъжа си в болница. Кафеджията Еньо го укорява, че не може да се дават пари на непознат човек. Серафим е пример как доброто може да се прави тихо и скромно.

Днес сме свидетели как хората също разбират чуждата болка, тихо и скромно помагат на нуждаещите се. Има разкрити много дарителски сметки или кутии със зов за помощ за деца или възрастни, които се нуждаят от лечение. Всеки човек с добро сърце не може да подмине равнодушно и е готов да помогне със средства според възможностите си.

Като правилно и добро можем да оценим и помощта на доброволците в засегнатите от наводнения или други природни бедствия райони. С доброволен труд те помагат на пострадалите, връщат им вярата в доброто, помагат им по- бързо да се върнат в разрушените си домове. Доброто наистина е навсякъде и дори непознати могат да направят за теб нещо, за което да им бъдеш благодарен през целия си живот.

Могат да се дадат още примери за добро. Добро е да не пречиш на другите, да пазиш природата чиста, да ходиш на училище, да не лъжеш...За всички тези добри неща има и правила.

Доброто винаги е правилно, но не всички правила са „добро“. Например писането на отсъствия и забележки не е добро за учениците, обаче е правилно, защото има правила, с които те трябва да се съобразяват.

Беше гласувано и одобрено предложение за 15 дена отсъствие на учениците от учебни занятия. Това предложение предизвика много спорове. Някои родители и ученици подкрепиха този факт, а други бяха твърдо против, защото за такъв дълъг период от време учениците ще изпуснат много учебен материал. В този случай родителите сами трябва да решат кое е правилно и кое е добро за тяхното дете.

Правилата означават справедливост. Те могат да се променят. Когато има правила и някой ги нарушава, се наказва. Това наказание може и да не е добро за наказвания човек, но като цяло е правилно и добро за цялото общество, защото

правилата осигуряват ред и дисциплина за всички хора. Например, преди е имало смъртно наказание и се е смятало за правилно, защото законите били такива. Сега вече не е правилно, но има и други тежки наказания, според извършеното престъпление.

За да разбере какво точно означава „правилно“, трябва да познавам много добре правилата и законите. Тази година учихме, че първият текст със закони в европейската история за правата на човека е Великата харта на свободата от 1215 година, приет в Англия. Законите на нашата страна ще ги изучавам постепенно, защото аз все още не ги познавам толкова добре. Например познанията ми за Конституцията на Република България са недостатъчни. Знам само, че първата ни Конституция е така наречената Търновска конституция, защото е подписана във Велико Търново през 1879 година. Конституцията е основният закон на държавата.

Насочила съм се към две професии. След време, ако сбъдна първата си мечтата да уча „Право“, ще познавам Конституцията и законите и ще открия точната разлика между правилното и доброто.

Изборът между „доброто“ и „правилното“ е много труден, защото е избор между вечните общочовешки ценности и закона. Затова не трябва да ги противопоставяме. Те се допълват взаимно. Какво му трябва на човек в забързаното ежедневиe? Приятелски жест и усмивка, блага дума, помощ на нуждаещите се, разбирането на чуждата болка са „добро“ и „правилно“.

Доброто може да се определи като „неписано“ правило. Ако то се спазва, всички правила също ще бъдат спазени. Доброто и правилното ни учат на едно и също – да живеем в разбирателство с хората около нас.